

W SOBOTE, DNIA 17 MAIA. ROKU 1783

Z Warszawy dnia 3. Maia. Mamy tu Uniwersał Cezarza Jmci, w Wiedniu ięzykiem nawet Polkim drukowany, mocą którego, przedawanie Soli Kruszcowej i Warzoney w Galicyi, tak w Kraiu, jako i za Granice, każdemu pozwala się, Ten Uniwersał, jako i nasz Kray interesujący, cały tu dla wiadomości i wygody publiczney kładniemy, przyłączonych także do tegoż Uniwersału dwóch Tablic, Tarysę Ceny Solney zawierających, pomieścić w dzisieyszej Gazecie nie omieszkałszy, aleśmy ie przy końcu dzisieyszego Supplementu całkiem położyli.

My JOZEF II. z Bożey Łaski obrany Cesarz Rzymski, po wszystkie czasy pomnożyciel Rzeczy, Król Niemiecki, Węgierski, Czeski, Galicyi i

Lodomeryi &c. Arcy. Xiążę Austrii, Xiążę Burgundy, i Lotharingu &c. &c.

Oznajmujemy: iż przez ofobliwszą staranność, którą dla trwałego ugrantowania i powiększenia szczęśliwości wierznych Naszych Galicyjskich Obywatelów nieustannie utrzymujemy, Zamiaru Naszego uysć nie mogło; iż, aczkolwiek Nasz 21 dnia Sierpnia Roku 1781 wyszły Naywyższy Uniwersał przelźle Soli Warzoney Zprzedaży Dyrekcyę zniósł, Cenę w Baniach Solnych zmniejszył, i Przedawanie Soli Warzoney w Bezcach każdemu wolne uczynił; pizecież Publicum, a ofobliwie Poddani z tey dobroczynności, którą naybardziej dla nich uczynić postanowiliśmy, zupełnie i podług Naszego po-

Spolitego Oycowfskiego życzenia nie rozyskali.

Powtórę dłużej znosić nie możemy, aby i drudzy Obywatele *Galicyi* równą dobroczynnością w pomniejszeniu Ceny pociełzeni nie byli, którzy do tych czas Soli Krużczowey funt *Wiedeński* po puł czwarta *Kraycarow*, albo po puł trzecia *Grosza Pol.* podług *Uniwersału* dnia 30. Maja 1779. Roku płacić, i iedynie od Przekupniow kupować musieli, a przeto nawet od hurtownego Handlu w Kraiu oddaleni zostawali.

My tedy wżyltkich Naszych Obywatelow równością rządzić pragnowfszy, dobroczynnego używania wolney zprzedaży Soli im zupełnie udzielić chcąc, pobudzeni zostaliśmy ustanowić: żeby ta Soli Krużczowey i Warzoney Handlowania wolność, tak w Kraiu iako też i za Granice, dla każdego bez różnicy, czy to hurtem, czy to w małej kwocie, od 1. Maja tego Roku początek swoy miała; dla czego też zamiast względem wolney zprzedaży Soli do tych czas utrzymanych dwóch *Uniwersałow*, dnia 30. Maja 1779 i 12 Sierpnia 1781 Roku, których moc i skutek od rzezonego 1. Maja umarzamy, a następujące Rozrządzenie za Prawo daemy:

I. Wszelkie Taryfy, i Przywileie od 1. Maja tym sposobem ze wżyltkim za zniesione się ogłaszają, iż każdemu, samych nawet *Zydow*, którzy dotąd od tey wolności wylączeni byli, nie wyjąwszy, z Solą w Iztukach, beczkach, &c. albo w małej kwocie handlować, i w upodobaney cenie powłzechnie przedawać pozwalają się.

II. Podobnież każdemu, tak cudzemu iak i Kraiowemu, wolność się daie: zakupioną Sol za Granice, żadną miarą iednak do Naszych *Węgieńskich* i *Niemieckich* dziedzičných Kraiow, z Zagranicznymi lub Kraiowemi furami bez wszelakiego placenia Cła wyprowadzać, dla czego My także one przez inne poprzedzające *Uniwersały* iuz ustanowione, uwolnienie Soli od wszelkiego prywatnego, i Naszego Skarbowego mostowego i drogowego Cła w Kraiu, powtórnie i wyraźnie powta-

rzamy, a Cyrkularnym Urzędem iak naysciślejszy dozór przeciw wszelkiemu wyniknąć mogącemu niegodziwemu zdzierstwu Obotrząmy; z którym to zdzierstwem, podług Przepisu Naszego względem prywatnego mostowego myta wydanego *Uniwersału*, bez pobłażania i względu postępować się ma.

III. Niemniej odnawiamy w *Uniwersałe* dnia 21 Sierpnia 1781. Roku przeciwko Magistratom, mieyscowym i dworskim Zwierzchnościom, na 100. *Czer.* Zł. postanowioną karę, któreby się ważyły, pod pogorem zwaney *Arendy Solney*, albo Targowego od Kupca Solnego, czy on to hurtem, czyli tylko małą zprzedażą handlu, bynajmniej co wydrzeć, albo też wcale Samo-kupstwo (*Monopolium*) sobie przywłaszczają.

IV. Za taką ogólną wolnością w Handlu Solnym udzie, że bez różnicy ta Sol w Kraiu albo za Granice, Kraiowemu albo Zagranicznemu Kupcowi Solnemu przedana być może; Różność zaś ceny szczegulnie, podług rodzaju Soli, podług położenia Zup, i podług składow iak przyłączone dwie *Taryffy Cen*, które na Fundamencie dawniejszey pod czas wolnego Handlu Soli bywały ceny ułożone są pod Lit. A. & B. pokazują, teraz poczyniona jest, dopóki okoliczności wymagać nie będą, iakową w tey mierze odmianę przedsięwzięć.

V. Ażeby Kraiowy, i Zagraniczny Kupiec względem wagi Soli istotnie uwiadomionym został, mocą terazniejszego *Uniwersału* oznaymujemy: że Sol Krużczowa przy dawniejszey Miary beczek, to jest każda beczka 6. *Drezdeńskich* Cetnarow, albo 540. *Wiedeńskich* Funtow trzymająca, nie odmiennie się zachowuje; puł beczka zaś połowę rzezoney całej wagi punktualnie i zupełnie w sobie zawierac powinna będzie.

VI. Tym sposobem każda Skarbową beczkę Warzoney Soli 140, a na puł beczkę 70 Funtow *Wiedeńskich* ustanawiamy; którą Warzoną Sol i w worach, iak już dobrze zporządzone Sufzarnie postawione będą, iedynie podług wagi za 140 Funt

tow *Wiedeńskich* płacić będzie powinności

VII. Także względem Hurmanow, i Tolpynow ten porządek się uczynił. Ażeby każdy Hurman nieochybnie i Funct Wiedeński ważył, 10. Tolpyny zaś wagi jednego Hurmana tym kształtem dopelniał, iżby 140. Hurmanow albo 1400. Tolpynow jedną Skarbową beczkę czyniły, więc tylko za tę samą cenę w Zupach sprzedawane były.

VIII. Gdyby Kupiec przez swoją Spekulacyą do jego zprzedaży cięższych albo lekszych Hurmanow lub Tolpynow bydl się potrzebnym rozumiał; za wczasu do Nafzey we *Lwowie* na to wydzwozney połączoney Ekonomiczney i Solney Administracyi uda się, i tam obstatlowanie uczyni; która Administracya ten Nakaz ma, aby wygotowanie takowych Hurmanow w požądaiący, i do wyrobienia takiego Solnego gatunku dotąd zporządzoney Zupie nakazała; ażeby obstatlować tę Sol bez różnicy wagi poledynczych Hurmanow szczególnie podług wagi całego obstatlowania, a to, 140. Functow *Wiedeńskich* na Skarbową beczkę rachując, bez najmniejszego innego kosztu zapłacić

IX. Oboje nafze Solne Administracye w *Wieliczce* i we *Lwowie* taki też Nafz Rozkaz mają; gdy się Kontrahencyi nadgłoszą, którzyby więklsze kwoty Soli razem nabyć, albo porządne Kontrakty uczynić chcieli, żeby z takowemi Kontrahentami umowę porobili, i podług w tej mierze im danego Instruktarza zaraz spisały, albo też propozycye do nafzego Gubernium, we *Lwowie* z Relacyą odesłały. Tym Kontrahentom, który więklszą kwotę razem odbiorą, albo przez Kontrakt obstatlować będą, podług proporeyi przydatek Soli uczyni się. Więc ci wszyscy którzy Kontrakty czynić zechcą względem Soli Krafzczowey do Nafzey Administracyi w *Wieliczce*; a względem Soli Warzoney do połączoney Ekonomiczney i Solney Administracyi we *Lwowie* się udadzą.

X. Zakupioną Sol na miejscu gotowemi pieniędzmi wyplacona bydl musi; i przez to ten porządek się uczyni, żeby Kupiec użytną i suchą Solą bez zatrzy-

mania opatrzonym był. Dla czego ogólnie do wszystkich nafzych Solnych Oficyalistow surowy Nakaz daie się: z Kupcami układnia się obchodzić, i podług wszelkicy możności do przyspieszenia ich Expedycyi przyłożyć się. Gdyby nad spodziewanie się Oficyalista przekonany został, iż pod jakimkolwiek pozorem najmniejszego Akcydensu od Kupca sobie przywłaszczal, onego wstrzymywał, albo niekzemną lub nieużyteczną Soli temu narzucił, takowy nie tylko z swego Urzędu pozbawiony, ale nawet podług okoliczności rzeczy ciężko karany bydl ma.

XI. Przekupnik albo Hurtownik Solay, któryby się ważył Soli fałszować, ią z innymi a nawet zdrowiu szkodzącemi rzeczami mieszać, zaraz od Zwierzchności miejscowey ofadzony, kryminalnie rosprowiony, i podług okoliczności iak naysurowiey karany bydl powinien.

XII. Ziak najmocniejszym zaostrzeżeniem nakazujemy, żeby terazniejszy Uniwersal dla pewniejszego pospolitego Połpółstwa dania wiadomości nie tylko od Zwierzchności gruntowych pod karą 50. Czerw. Zł: był rozgłoszony, ale też i z Ambon opowiadany, i na drzwiach Kościelnych, iako też we wszystkich składach, i Zupach &c. gdzie Soli do przedawania będzie, był przybity.

XIII. Jeżeliby okoliczności odmianę ceny wyciągały, zawsze przez ofobliwe Uwiadomienie do Publicum wiadomość się poda, a tym sposobem odmieniona Taryfisa Ceny drukowana, i Pieczęcią Gubernialną opatrzona w Cyrkularnych Urzędach, i Zupach publicznie się wystawi.

Dan w *Wiedniu* dnia 22. Kwietnia

1783. Roku

J. O. Z. E. F.

(LS.)

Leopold Hrabia a Kollowrat, Królestwa Czeskiego Naywyższy a Arcy-Xiełwa Rakuskiego Kanclerz Pierwszy

Jan Rudolf Hrabia a Chotek.

Tobasz Filip Baron de Gebler:

Na Rozkaz jego Cesar. Królew. i Apostolskiej Maj. wystasny. Franciszek Wincenty de Sebanff.

Z *Warszawy* dnia 7. *Maja*.

Gdy straszne i od wieków niesfyzane trzęsienia ziemi, iezczęście w *Sycylii* i w *Kalabrii* nieuspokoily; inne znowu rozmaite i odlegle od siebie Kraie, teyże plagi Boskiey w tych czasiech doznały.

Neapol dnia 28. *Marca* o godzinie 7. wieczorney, trzął się więcey niż przez minutę, bez znaczney wprawdzie szkody, ale z wielkim wszystkich strachem; przeto wszyscy z domów, swych na publiczne Rynki i Place uciekli, a Zwierchność kazala podwoić warty dla zabiezenia zamieszaniom i tumultom: Królowa też *Neapolitańska* tak była przestraszona, że z Państwa swego do *Rzymu* uchodzić chciała.

We *Francyi*, we Wsi iedney *Prowanckiey*, nazwiskiem *Mallemort*, toż nieszczęście dnia 25. *Marca* zdarzyło się.

Tegoż dnia i znowu naziutrz, toż samo przytrafiło się w *Niemieckim* Kraiu w *Selb* w *Bareytskim Fogtlandzie*, a to z taką mocą, iż rozumieli Obywatele, że się wszystkie Domy obala.

W *Wiedniu* d. 22. *Kwietnia*, około godziny 4. rano, dały się czuć znaki trzęsącey się ziemi.

W *Węgrzech*. (tegoż same-

go dnia iak i w *Wiedniu*) wszystkie prawie Miasta i Wsie nad *Dunajem* leżące, i niektóre od teyże Rzeki oddalone, ciężko i szkodliwie tym trzęsieniem były skolatane, a niektóre cale spustoszone W *Presburgu* kilka było ponowionych atakow, ale szkody znaczney nie uczyniły. Straszniejszye były wzruszenia w *Oedenburgu* i w *Esterhazie*, gdzie dzwony na Wieżach same się ruszały i dzwoniły. W *Budzie*, w *Raab*, i w *Raizenstadt*, kominy z domów spadały, i ściany się porozstępowały. W *Pesth*, naywiększe gmachy, iako to wspaniały *Dom Inwalidow*, *Klasztor S. J. XX. Piarow*, i wszystkie Kościoły porysowały się, a po wszystkich prawie domach tynek poodpadał. We Wsi *Budaos*, dwa domy razem zapadły, i czterech ludzi przybiły. Naygroźsze było trzęsienie w *Komern*, przed wschodem słońca, gdy mieszkańce śpiący, z łóżek nagle pospadali, i niektórzy od walących się zewsząd murów przywaleni zostali: wiele albowiem domów razem się obaliło, a inne tak się mocno popękały, że ryfy na stopę szerokie widzieć się dały; gdyż w pięciu godzinach, dwanaście razy ziemią się w tym Mieście trzęsła.

S U P L E M E N T

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 17. MAIA ROKU 1783.

Z Wilna dnia 17. Maia Jmć. Pani z Xiążąt Sapiehów Puzynina Stna Dziewiniłka Szambelanowa J. K. Mcj Dnia 9. tego miesiąca powiła Syna w Dobrach *Wajskiewiczze* zwanych; a Brat J. Pana Stty Michał Puzyna Szambelan J. K. Mci. Dnia 22. Kwietnia pojął in Sociam vitæ Xźniczkę *Radziwiłłównę* Starościankę Rzeczycką.

Z Lworny dnia 1. Kwietnia. Wszczęta dnia 12. Marca strażna nawałność; ledwie nie załala całej *Wenecyi*; gdyż wszystkie wypły były pod wodami.

Z Neapolu dnia 4. Kwietnia. Strażny wichler, który powstał tu był dnia 10. przeszłego miesiąca, i sprawił teyże samey nocy okropną burzę na morzu, tak iż mieszkaący nad brzegiem obywatele musieli z domów swoich uciekać. Zapewniają tu, iż tey strażney nawałności morskiej przyczyną było trzęsienie ziemi, które trwało dłużej nad 2. godziny.

Z Wiednia dnia 19. Kwietnia. Piłżą z *Konstantynopola* pod datą dnia 24. Lutego, iż nie spodziewaia się dalższego pokoju: żeby jednak Państwo nie było bez obrony; czynią tam barzo wielkie wojenne przygotowania mianowicie w woysku morskim; i stoi iuż 40. okrętów w Arsenale, tak wielkich, iak małych. Pofylaią także ustawicznie do okrętów stoiących w *Gallipoli* i na *Morzu Czarnym*, Artyleryą, i potrzeby wojenne i żołnierskie, i prócz tego, zakładaia wielkie magazyny, mianowicie na suchary morskie.

Przybycie tu Kuryera z *Petersburga*, dało okazać do odnowienia wieści o bliskiey wojnie. Wrzeczysamey od kilku dni widzimy, że przygotowania do wojny z więkşzą

we dwoie pilnością iść poczely.

Z *Petersburga* dnia 11. Kwiet:

Dnia dzisieyşzego o godzinie 11. przed południem życie tu swoje niespodzianie skończył Hrabia *de Panin* w Roku 67. wieku swego, Sławny to Minister Departamentu Interessów Cudzoziemskich; który oraz, edukacyą W. Xiążęcia *Rossyjskiego*, z wielką sławą i szczęśliwie niegdy zakończył. Dnia 10. tego miesiąca (to iest w wilią śmierci) bawił się u siebie z Kompanią aż do północy; a gdy Kompania roziechała się udał się podług zwyczaju swego do czytania, trwając na nim iak zawsze aż do godziny czwartej porankowej. Jak godzina czwarta wybiła, szedł do spoczynku, lecz znagła tak osłabiał, iż na łóżko upadł, z którego iuż więcey nie wstał. Dowiedziawszy się o tym W. Xięstwo *Rossyjscy*, o godzinie ósmey do chorego przybyli, i z Pokoju iego przez trzy godziny aż do skonania nie wy

chodzili. Gdy o godzinie 11. przed południem skołał, Wielki Xiążę *Rossyjski* nie wprzód od łóżka odstąpił, aż okrzeplą już zmarłego rękę mile ucałował; przez co pokazał, iak temu Wielkiemu Mężowi był za swą edukacją wdzięczny, iak śmiercią jego zmartwiony.

*Kontynuacya Ustawy Cesarzkieyo Małżeń-
stwach.*

XXXI. Każde małżeństwo, nim będzie zawarte, powinno być publicznie ogłażane w parafiach przyzłych małżonków, przez trzy niedziele lub dni święte ieden po drugim następujące, albo podczas Kazania, albo kiedy lud jest zgromadzony w liczbie dostateczney; &c.

XXXII. Jeżeli iedna z dwóch stron nie ma na półroku mieszkania w tej Parafii której została; ogłażania powinny się czynić i w tej parafii, którą ona porzuciła.

XXXIII. W przypadkach nadzwyczajnych, w których odwłoka mogłaby być szkodliwa; pozwalamy udawać się do trybunałów świeckich, którym nadaiemy moc do dawania na te zapowiedzi dyspens, iakie będą sadzili za potrzebne.

XXXIV. We wszystkich tych przypadkach w których zapowiedzi powinny być czytane w różnych parafiach, Pleban lub inny Xiążd mający dawać szlub, obowiązany jest pod ślurami karami wyciągać aktu zapowiedzi, albo na nie dyspensy od pędzkiego świeckiego go &c.

XXXV. Plebani, lub inni Xięża, którzy szlub będą dawali; zapiszą w rejestrze na to wyznaczonym imiona małżonkow, świadków; &c.

XXXVI. Małżeństwo zawarte sposobem należytym będzie nierozzerwane.

XXXVII. Przypadek niesposobności do małżeństwa; zawsze będzie należał do sądu pędzkiego Świeckiego.

XXXVIII. Niesposobność do małżeństwa; powinna być examinowana od Lekarzy, bab, &c.

XXXIX. Kontrakt małżeński nic nie będzie ważyl; jeżeli się pokaże, że niesposobność do małżeństwa jest nieuleczona; inaczej; małżonkowie powinni będą mieszkać z sobą lat trzy, nim się rozłącza.

XL. Jeżeli jest nadzieia uleczenia chorego; rozwiązanie małżeństwa nigdy nie będzie mogło nastąpić, byleby iedna z stron w ciągu samego małżeństwa została niesposobną.

XLI. Poki nieprawność małżeństwa nie będzie ogłoszona, póty strony wespół z sobą mieszkać powinny; ale iak pędsko Sędzia ją uzna i ogłosi, trzeba będzie zaraz się rozłączać.

XLII. Jeżeli małżonkowie, przed swoim kontraktem, niewie dzieli o przeszkodzie, która ich małżeństwo czyniła nieważne; w ten czas trzeba się będzie starać znieść sekretnie tę przeszkodę, jeżeli będzie można; ale jeżeli zostaną przekonani, że wiedzieli o niej; skazani będą na trzy lata więzienia, do prac publicznych, &c.

Reszta potym.

Lit. A Taryffa Ceny, Podług której od 1go Maia 1783. wszystkie Gatunki Soli Kruszcowej tak w Wielickich i Bochnińskich Górach Kruszcowych, jako też w składach po nad Wisłą znajdujących się każdemu bez różnicy sprzedawane będą.

W Górach Kruszcowych Wielickich.		Cena Wiedeńskiego Centnara			
		Fl.	kr.	Zł.	gr.
Centnar 1. Dreźnieński Bałwaniastej Szybkowej Soli, albo 90. funtów Wiedeńskich po 1. Fl. 30. Kraycarów Ryński więc 100. funt; Wiedeńskich		1	40	6	20
1. Wiedeński Centnar Szybkowych formalnych Kamieniów		2	5	8	10
1. Takowy — Zielonych		1	40	6	20
1. Beczka drobnej Szybkowej Soli po 6. Centnarów Dreźnieńskich albo 540. funtów Wiedeńskich za 8. Fl. 57. Kraycarów lub 35. Zł. 24. gr. Pol. więc Centnar Wiedeński		1	59 $\frac{1}{2}$	6	19
1. Beczka drobnej zieloney po 540. Wiedeńsk. funt: za 8 Fl. 22. Kraycarów lub 35. gr. Pol. więc 100 funt: Wiedeńskich		1.	53.	6	6
<i>W Górach Kruszcowych Wielickich.</i>					
1. Centnar Wiedeński Szybkowej Formalney Soli		2	5	8	10
1. Taki Zieloney		1	40	6	20
<i>W składach sprzedawających po nad Wisłą.</i>					
W Kazimierzu: 1. beczka drobnej Soli za 9. Flo. 34 Kraycarów lub 38. Zł. 8. gr. Pol.		1	46 $\frac{1}{4}$	7	2 $\frac{1}{3}$
Tamż: 1. beczka takowej zieloney za 8. Fl. 50. Kraycarów lub 35 Zł. 10. gr. więc Centnar Wiedeński		1	58 $\frac{1}{2}$	6	17
W Niepołomicach: 1. beczka drobnej Szybkowej Soli za 9. Fl. 44. Kraycarów lub 38. Zł. gr Polsk. Centnar Wiedeński		1	48 $\frac{1}{7}$	7	6 $\frac{1}{4}$
1. dit. zieloney po 9. Fl Ryński. lub 36. Zł. Polsk. więc Centnar Wiedeński		1	40	6	20
W Sierafawicach: 1. beczka drobnej Szybkowej Soli za 9. Fl. 50 Kraycarów lub 39. Zł. 10. gr Polsk. Centnar Wiedeński		1	49 $\frac{1}{4}$	7	8 $\frac{1}{2}$
W Przekopach: 1. beczka, drobnej Soli za 14. Fl. 15 Kraycarów lub 57. Polsk. więc Centnar Wiedeński		2	38 $\frac{1}{3}$	10	16 $\frac{2}{3}$
1. beczka ditto zieloney za 13. Fl. 30. Kraycarów lub 54 Zł. więc Centnar Wiedeński		2	30	10	—
W Oświecimie: 1 beczka zieloney Soli za 10. Fl. Ryński. lub 40. Zł. Polsk. więc Centnar Wiedeński		1	46	7	2
<i>Przełtoga:</i>					
W innych niż po Rewindykacyi w Kraju wystawionych składach Soli Kruszcowa podług oney iefzcze przed Uniwersalem dnia. 30: Maia 1779. Roku ustanowioney Cenie sprzedawana będzie.		1	46	7	2

